

Источники к мини-курсу Наамы Бен-Шахар

«Мистическое учение ашкеназских хасидов (Hasidei Ashkenaz)»

Sources for Naama Ben-Shachar's mini-course

“Mystical Teachings of Hasidei Ashkenaz”

Занятие 1

SH (= Sefer Hasidim), 975

ס"ח (= ספר חסידים), סימן תתקעה: למה נקרא חסיד? על שם חסדים. ועוד, חסיד על שם "והחסידה" (דב' יד יח), תרגומו: "וחווריתא", וכתוב: "ולא עתה פניו יחוורו" (יש' כט כב), לפי שמביישין ומלבינין פניו והוא כחרש [לא ישמע] וכאלם לא יפתח פיו, לא יבייש פני אדם. ולעתיד – פניו מבהיקות...

Why does he called Hasid, which is derived from hasadim (kindness). He is also called Hasid because of the term hasidah (stork) (Deut. 14:18) which Onkelos translated "pale" (=white [bird]). And it is written "not now shall he be ashamed, neither shall his face now wax pale (Is. 29:22), which has the meaning of insult and shame that if they insult him and cause his face to become white and he like one deaf can not hear and like a mute does not open his mouth and does not insult anyone, then he is called pious.

Откуда берется наименование хасида? От слова «хасадим» (милости, благодеяния), а также от слова «хасида» (цапля, см. Втор 14:18), которое Таргум передает как «бледная». И написано «тогда Йааков не будет в стыде, и лице его более не побледнеет» (Ис 29:22), потому что ныне позорят его и заставляют бледнеть лицом, он же «как глухой, не слышит, и как немой, который не открывает уст своих» (ср. Пс 38:14) и не покрывает позором ничье лицо вовек. В будущем же его лице воссияет.

SH, 976

ס"ח, סימן תתקעו: "כי עליך הורגנו כל היום" (תה' מד כג) אילו בני אדם שמקבלים בושות וכלימה והלבנת פנים על המצות. בא אדם לקיים מצות ציצית ותפילין וכיוצא בהם, נשפך דמו מפני הבשות, ומעלה על המלבין פניהם כאילו שיפוך דמים ומונעם מלעשות מצוה וזהו "מְחַטְיֵי עִמִּי בְדַבָּר" שהם מדברים רע על עושי מצוה וזהו "כי עליך הורגנו כל היום" וזהו "כי עליך נשאתי חרפה" (תה' סט ח).

"For we are killed on Your account all day" (Ps. 44:23) refers to people who are subjected to shame and humiliation and "whitening of the face" on account of the way he fulfills the commandments. A person who wants to fulfill the commandment of wearing ritual fringes [zizit] and phylacteries [tefillin] and the like, is humiliated almost to death, and one who shames another is like a murderer, and it (sin) withholds him from performing a mitzvah. This is what Scripture has said "That make a man an offender by words" (Is. 29: 21) and it has been said, "For we are killed on Your account all day" and this is "Because for Thy sake I have borne reproach" (Ps. 69:8).

«Но за Тебя умерщвляют нас всякий день» (Пс 44:23). Это сказано о людях, которые претерпевают поношение и позор, о тех, чьи лица бледнеют ради заповедей. Принимается человек исполнять заповедь цицит или тэфиллин и тому подобное – и проливается его кровь из-за стыда. И те, кто заставляют его бледнеть лицом, считаются проливающими кровь и препятствующими совершению заповедей. И об этом сказано: «которые делают грешным человека словом» (Ис 29:21), ибо злословят об исполняющих заповеди. И как говорится об этом: «Но за Тебя умерщвляют нас всякий день» (Пс 44:23), и сказано: «ибо ради Тебя несу я поношение» (Пс 69:8).

SH, 977

ס"ח, סימן תתקעז: אחד היה מחרף ומבזה את החסיד. לא נפלו פניו, והיה מקללו בחייו ובמומו – היה מקללו שיזדמנו לו עונות הרבה כדי שלא יהא בן העולם הבא. ונתעצב ונפלו פניו. אמרו לו תלמידיו: למה נפלו פניך? אמר להם כשבבישני הרי לא פגם אותי, ואין אני חפץ בכבודות, כשמת אדם לא יהנה מכבודו. וכשקללני בה –

נאת העולם הזה כל זה כלה. אבל כשקללני בהנאת העולם הבא למרוד בהקב"ה דאג לבי פן יגרום עון והתפ-
ללתי שלא ישמע קול מקללים אלא קול מברכים.

One abused and insulted a Hasid; the latter did not mind while the other called down curses on his body and his possessions. But when he cursed him by saying he wished him many sins so that he might lose his share of eternal bliss, that grieved him. When his disciples questioned him about it, he replied: When he called me names, he could not wound me. I need no honor, for when a man dies, what becomes of his honor? But when he called curses down on my blessedness, then I began to fear that he might bring me to sin. And I prayed that he would not hear a sound of curse, but a sound of blessing.

Некто хулил и поносил хасида, но тот не поник лицом. Так было и когда этот человек проклинал его, чтобы лишился он жизни и достояния. Когда же проклинаящий проклял его, чтобы совершил он множество грехов и не стал обитателем грядущего мира, то огорчился хасид, и поникло лицо его. Спросили его ученики: «Почему поникло лицо твое?» Сказал им: «Когда он позорил меня, он не наносил мне ущерба – ведь нет мне нужды в доброй славе; умрет человек, и не сможет наслаждаться своей доброй славой. Когда проклинал меня в том, что касается благ этого мира, все это тоже было тленным. Но когда он проклял меня, что лишусь я благ грядущего мира, взбунтовавшись против Святого, благословен Он, – тогда обеспокоилось мое сердце, как бы грех не повлек осуществления этого. И взмолился я, чтобы услышал Он не голос проклиняющих, но голос благословляющих.

SH, 277

ס"ה, סימן רעז: וכנגד הצער בעולם הזה ממעטין בגיהנום, אבל מי שתדיר צערו בעולם הזה באשה רעה ואין יכול לגרשה ודקדוקי עניות ויסורין התדירין והרשות... הוי הצער במקום גיהנום וכגון שקבלם באהבה בעולם הזה.

For according to what one enjoys in this world, one loses (reward) in the world to come. But one who suffers constantly in this world, as from a wicked wife whom he cannot divorce, or from constant poverty or from government harassment... that kind of pain is equivalent to Hell itself, so long as one accepts it in this world out of the love (of God).

SH, 1556

ס"ה, סימן תתשנ: מעשה בחסיד אחד, שהיה בימי החמה שוכב לארץ בין הפרעושים ובימות החורף היה משים רגליו בכלי מלא מים עד שהיו רגליו דבוקים בקרח. אמר לו חבירו: למה אתה עושה כך? הלא כתוב "ואת דמכם לנפשותיכם אדרוש" (בר' ט ה) ולמה אתה מסתכן בנפשך? אמר לו: לא חטאתי עון כל כך ואי אפשר שלא חטאתי בעונות קלות ובשביל זה לא הייתי צריך לעשות לי ייסורין, אלא משיח סובל עוונות, שנאמר: "והוא מחולל מפשעינו" (יש' נג ה) וגם הצדיקים גמורים סובלים ייסורין, איני חפץ שיסבול אדם עוונותי אלא אני...

לאחר מות החסיד היה התלמיד מצטער שמא יחשב לו עון באותו עולם. הלך ונשתטח על קבר אותו חסיד וביקש ממנו להודיעו בחלום על דבר הייסורין, אם נענש או אם מקבל שכר. ובא אליו החסיד בחלום. אמר לו: בא עמי ואראך. והביאו בגן עדן. אמר לו: אנה מקומי? אמר לו באותו מקום, ואם תעשה יותר זכיות תהיה למעלה. אמר התלמיד: אנה מקומך? אמר לו: באותו מקום גבוה. אמר לו: תראני מקומך. אמר לו: עדיין לא תוכל לראותו, לא עשית זכיות הרבה שתוכל לראות מקומי. והיה התלמיד כך שמח על אורה גדולה שהיה שם ולא זכה לראות מקום רבו, וידע התלמיד שלא היה נענש.

A Hasid was in the habit of sleeping on the floor in summer, among the fleas, and placing his feet into a bucket with water in the winter, until they froze into one lump with the ice. A pupil asked him: Why do you do that? Is it not written, "And surely your blood of your lives will I require" (Genesis 9:5)? Why then do you endanger your own life? The Hasid replied: It is true that I have not committed any deadly

sin, and thought I am surely guilty of lighter transgression. True, for those I do not have to impose on my self such tortures. But it is said in the Midrash that the Messiah is Suffering for our sins, as it is said: "he is wounded for our transgressions" (Is. 53:5). Men who are truly righteous take sufferings upon themselves for their generation. But I do not want anyone but myself to suffer for my sins but myself...

When the pious man died, the student thought that perhaps his death was caused by his agony. He was distressed, wondering whether in the hereafter this self-inflicted torture considered a sin. He lay down on the pious man's grave and asked him to reveal to him in a dream whether he was being punished or rewarded. Appearing in a dream, the pious man said, Come, I'll show you. With that he brought him to Gan Eden. The student asked: Where is my future place in Gan Eden? Over there, replied the master. And if you gain more merits you will attain a higher spot. And where is your place? The student asked. In "that place" high up, replied the master. Please take me there, asked the student. Not yet. You haven't done enough good deeds to be able to see my place, came the answer.

SH, 198

ס"ח, סימן קצח: יש מחטיא בחייו ובמותו ונפרעין ממנו על כולם. כי אחד היה מבין תורה וגזרו שמד או ליהרג, ואמר לבני עירו שישתמדו ואחר כך ישובו ליהדות. ונשתמד ונשתמדו, ואחר כך חזרו לדת יהודים. ובשביל כך נשתמדו והורה להם, זרע זרעו היו משומדים ונפרעים ממנו כאילו החטיא את כולם.

Some people who lead others astray receive their punishment after their death. This is precisely what happened to a man who served as the rabbi of a community. When the members of his community were offered the alternative of either converting or being killed, he advised them to convert and afterwards to return to Judaism. And so he and the entire community converted to Christianity. When things settled down, they all returned to Judaism. Nevertheless, since the rabbi had counseled his flock to defect from the Jewish faith, his offspring all became apostate, and he is being punished [in the hereafter] as though he was the one who had caused them to sin.

Тот, кто при жизни вводит в грех других, – с ним после смерти расплачиваются за всех. Так был один [человек], понимающий в Торе, и потребовали от всех креститься под страхом смерти. И сказал [этот человек] жителям своего города, чтобы крестились, а затем [когда опасность минует] вернулись бы к еврейству, и крестился он [сам], и крестились они, а затем вернулись к закону евреев. И за то, что крестились, а он подсказал им, семя семени его стали выкрестами. И отплатили ему [с небес], как если бы он ввел их всех в грех.

SH, 2

ס"ח, סימן ב: וכן אמרו: "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (וי' כב לב), שנהרגים על קדושת השם, שנאמ': "כי עליך הורגנו כל היום" (תה' מד כג). הלא יצר הרע טוב לאדם, שאילו לא היה יצר הרע שולט באדם, מה שכר יקבל על הטובה? עתה, שיצרו מתגבר עליו וכופפו בעבור הקב"ה [הרי יש לו שכר טוב]. ולרשעים יצר טוב רע להם. אילו לא טעמו יצר טוב יכולין היו לומר, לא ידענו מה טיבו של יצר טוב. כשיבא לידך שום דבר שלא ברצון הקב"ה, או שיש לך דבר שהוא רצון הקב"ה, ומפני הבשת אתה מונע לעשות שקשה ומפליא בעיניך לעשות הדבר, או שיש לך יצר הרע שמתגבר עליך לעבור או לעשותו, תחשוב: אילו היתה בשעת השמד הרי היה לך ייסורין או מות בעבור הקב"ה, "על כן עלמות אהבוך" (שה"ש א ג), על מות אהבוך. ואם היו רוצים להרוג אותך או ייסורין לעשות לך שנבחר מות מחיים, היית (ה) סובל. וכל שכן זה הדבר שאינו כל כך גדול שמתגבר עליך יצרך, ומקבל שכר גדול. כי טוב שאדם כופף את יצרו ממאה מצות שאין יצרו תקפו ומסיתו ודוחקו עליהם.

And so it says: "but I will be hallowed among the children of Israel" (Lev. 22:32) – Who are killed for the sanctity of the Lord; and it is written: "for thy sake are we killed all the day long" (Ps. 44:23). The evil

inclination is beneficial for man. For if evil held no attraction, why should a person deserve a reward for doing good? Now, that his passion excites him, but he subdues it because of God, he deserves a rich reward [for his morality]. In the same manner the good impulse that is inherent in every bad person makes his misdeeds all the more deplorable. Because if he had no inkling of the meaning of goodness, he would have been able to excuse himself by claiming that he did not know that the good impulse existed.

If the evil inclination overpowers you to transgress or to do [a sinful action]... consider as if you were in the time of the religious persecution (bi-she'at ha-shemed), you would have experienced suffering or death for the sake of the blessed holy One – [Thus the verse] “Therefore do maidens [alamot] have loved you” (Song 1:3), is interpreted as though it said “To the death [al mavet] they have loved you”. If they wanted to kill you or torture you, so that death would be preferable, you would endure the worst. You certainly should follow [act of pietism], which are not as onerous [a demand] and which only involves resisting the passions that tempt you [to disobey God's will].

All the more so regarding this matter, which is not so great, and your desire overcomes you, but you receive a great reward. For it is better for a person to control his desire more than fulfilling one hundred commandments

Об этом и сказано: «чтоб Я был свят среди сынов Израилевых» (Лев 22:32), которые идут на смерть ради святости Имени, как сказано: «Но за Тебя умерщвляют нас всякий день» (Пс 44:23).

Дурное побуждение – разве не полезно оно для человека? Если бы не властвовало над человеком дурное побуждение, на каком основании получал бы он награду за добрые дела? Ныне же, когда дурное побуждение усиливается против человека, а тот преодолевает его ради Святого, благословен Он, то он удостоивается награды. А грешники – доброе начало пагубно для них. Ведь если бы не вкусили они доброго начала, то могли бы сказать [в свое оправдание]: «неведомо нам, что это такое – доброе начало».

Может случиться, что на твоём пути попадет нечто, неуютное Святому, благословен Он, или же тебе представится возможность совершить что-то, угодное Ему, но [опасение] стыда воспрепятствует тебе, и покажется тебе исполнение этого тяжким и неосуществимым. Или, быть может, дурное начало усилится против тебя, чтобы ты преступил заповедь и сделал нечто запрещенное. Когда это случится, подумай вот о чем: если бы ты жил во времена гонений, тебе выпало бы мученичество или смерть во имя Святого, благословен Он, о чем говорится: «поэтому девицы (аламот) любят тебя» (Песн 1:3) – т.е. пред лицом смерти (ал мот) любят тебя. Если бы намеревались убить тебя или причинить тебе такие мучения, что смерть была бы лучше жизни, ты бы выстоял. Тем более так должно быть в этом случае, когда усиливается против тебя дурное начало; оно не столь тяжело для тебя, и все же ты получишь великую награду. Ведь если человек преодолевает свое побуждение, то это лучше, чем сотня заповедей, совершенных без того, чтобы побуждение одолевало человека, подстрекало его и сбивало с пути.

Занятие 2

SH, 14

ס"ח, סימן יד: הרי לכל דבר עשה שצרכיו יבאו לו בקושי. ונתן מורא דבר אחר עליו, כדי שידע שיש שליט עי-לאה שמכין לכל חי צורכיו... היה לו להקב"ה לגזור שהכל יאכלו עשב ולא חיים יאכלו זה את זה. לפי שהקב"ה יודע שיש יצר רע שולט בכל, לכך גזר לכל דבר שיהא מורא עליו וצורכיו בעמל, כדי שיתפלל להקב"ה ויכוין לבו אליו להכין לו צורכיו, ותאותו להצילו מיד החזק ממנו ולהודות לו על תשועתו ועל טובותיו וחסדיו... "והאלהים עשה שיראו מלפניו" (קה' ג יד).

For He made everything in such a way that it receives what it needs only through difficulties, and He placed the fear of some other thing over them, so that they know that there is One who rules over all, who provides the needs of every living thing... And if you say that God should have decreed that every creature eat grass, and that the living creatures not eat one another; this is because God knows that the Evil Urge rules over all, so He decreed that everything should have some other creature over it, and earn its needs through toil, for he will pray to God and direct his heart to him [and if he do so God] will give him all his needs... "and God doeth it, that men should fear before him" (Eccle. 3:14).

Hochmat ha-Nefesh, pp. 43-44

חכמת הנפש, בתוך: ספרי הר"א מגרמיזא בעל הרוקח, ירושלים תשס"ו, עמ' מג-מד: חשב אליהוא: למה ברא העולם? ...

אלא אמר אם אני בורא עולם בלא יצר הרע אין תימא שיהיו טובים כמלאכי השרת. ואם אשים בבני אדם יצר הרע חזק, שמא לא יוכלו להתחזק על יצרם. אף על פי כן אברא יצר הרע אולי אמצא שני צדיקים ביניהן בדור. והיה בורא עולמות ומחריבן [בראשית רבה ג ה], שלא מצא בדור...

ואמר: מה שאין בין כל אלה אפילו אחד טוב, מפני שיותר מדאי בראתי תקיף יצר הרע באלו, שאפילו בתוך הבטן היה היצר קופץ וכשנולד היה מדבר וכל יצרו עמו. אמר הבורא: הרי יצר תקיף בראתי בהם. לכך ברא תקיף, שאם ימצא שנים נמצא היה כפוי טובה אם לא יבראם.

Elihu thought: Why did he create the world? Surely the Creator had no need of any benefit from creatures... Rather God said: "if I create the world without an evil impulse (in man), it will not be surprising if (human beings) are as good as the ministering angels. But if I give man a strong evil impulse, perhaps he will not withstand it. Still, [I will create the evil impulse in man], perhaps I will find two righteous men among them in that generation. And He created worlds and destroyed them, for He did not find [two] in that generation...

God said: "Not even one person is good, because I created an evil impulse which is too aggressive. It attacks the fetus while still in the womb, and (the child) can talk as soon as it is born because the evil impulse is already in it".

The Creator continued: "Indeed, I created an aggressive evil impulse in them". And He created man even though he had an evil impulse. For had He not created mankind, He would have been unjust should two righteous men ever have arisen.

Sod ha-Yihud, Sodei Razya, p. 155

"סוד הייחוד", סודי רזי"א השם אשר חברו... רבי אלעזר מגרמיזא... תל אביב תשס"ד, עמ' 155: וא"ת איך יאמין הלב שיש אלוה בעולם מאחר שעין לא ראתה [אותו]? י"ל (= יש לומר) הרי חמה זורחת דרך חלון ואנו רואים אבק דק עולה ויורד בעמוד האור ובהיקף שישנו, וכי בעבור האור לא נראה הדק; וגם ברחוב כשחמה זורחת לא נראה אע"פ שישנו... כי בימות החורף בתוך הבית או בבית המרחץ כשהם חמים אז אין עין רואה

את הרוח היוצא מפיו ונחיריו, וכן בימות החמה אין נראה חם הרוח. כי בימות החורף האדם רוחו חם ואויר קר, ומין בשאינו מינו נראה החום שבו, אבל אויר חם מבטלו.

If one were to ask: How can one believe that God exists in the world, given that no eye has ever seen Him? It is possible to respond that When the sun shines through the window dust can be seen in a beam of light, going up and down, while dust is invisible outdoors in broad daylight...

[And] in the winter, when one is indoors, or in a warm bathhouse, no one can see the breath that one exhales from his mouth and nostrils. Similarly, during the summer the warmth of one's breath is not visible. For during the winter, man's breath is warm and the air is cold, and when [these] two unlike things [meet] the warmth is visible; but warm air eliminates [the visibility of a person's breath].

Sodei Razya, p. 155

סודי רזי"א, עמ' 155: ואם תאמר איך יאמין הלב שהב"ה יודע כל דבר ודורש וחוקר ברגע אחד? הרי לבו של אדם יחשוב שתי מחשבות כאחת, ורואה בפעם אחת כמה מיני צבעים ולא יחשוב זה אחר זה אלא ביחד. כל שכן הבורא ית' שרואה ופוקד הכל, הרי נפלאותיו זכר לייחודו.

Man's mind can think two thoughts at once, or see in one instant many different colors. He does not comprehend these things in succession, but rather simultaneously. Certainly the Creator, who sees and remembers all things [can do like-wise]! Therefore his wonders are remembrance of God's unity.

SH, 14

ס"ה, סימן יד: הרי כתיב הן: "[הלא הוא יראה דרכי ו] כל צעדי יספור" (איוב לא ד). וכתיב: "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב (ב) ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחשבי שמו" (מל' ג טז). מכאן שמונין פסיעות אדם. ונגזר על האדם כמה פסיעות ללכת. וכתי' ותדע לך שכן הוא שאף על פי שאין נחש יש סימן (חולין צה ע"ב)... אם כף רגלו של אדם, אם אוחזת החיכוך כאילו קרצתו כינה והיה ברצון מחכך בלא מעלה שחין, ואחר כך תנוך החיכוך – דע לך כי יש לו ללכת במקום שאינו יודע. ואם אזניו – יש לו לשמוע דבר חידוש... ואם בכפיו יבא בכפיו כסף, או זהב... וכן על כל אבר מגיד החיכוך כל זה. ומי עושה כל זה? אלא הקב"ה מגיד לאדם במעשה אבריו כל מה שיעבור עליו. וידע האדם כי הכל גוזר הקב"ה כמה פסיעות יש לו ללכת; וכמה בני אדם יראה; וכמה ראיות יראה; וכן ליד כמה מעשים יבא; ומה לעשות; וכן לפה כמה דברים ידבר. וכן על כל אבר ואבר שיגזור הקב"ה טובה למצוה ולא לעבירה. כי הכל גוזר לפי הלב. שהרי אם אדם רוצה, לא יראה בנשים. ניתן לאדם רשות, ולפי נהוגו גוזרים לו. והכל כותבים כמה פעולות ועמל על כל אבר ואבר שלו בין טוב ובין רע... שנאמר "אני ה' חקר לב בחן כליות" (יר' ז י).

It is written "He takes account of my every step" (Job 31:4), and it is [also] written "Then they that feared the Lord spake often one to another, and the Lord hearkened, and heard it, and a book of remembrance was written before him for them that feared the Lord, and that thought upon his name" (Malachi 3:16). This teaches you that the number of steps a man will take during his lifetime is pre-determined; it is decreed how many steps he will walk. You can prove it to yourself for it is written "although there is no divination, there is an omen" (Chullin 95b)... If the sole of your foot itches as if from a flea bite and after you scratch it the itch subsides, this is a sign that you will go on a trip to a place where you have never been before. If your ear itches, you can expect to hear a piece of news... if on your hands, you will come into money... And so it is with every limb on your body; an itch is a harbinger of something new that will happen in connection with this limb.

Who makes these portents happen? It is the Holy One, blessed be He, telling you through your limbs what is about to happen to you. Man should realize that God preordains everything: how many steps he is going to take, how many people he is going to meet, how many things he is going to see, how many things he is going to do, and how many words he is going to speak. And so it is with each and

every limb. He should use the predetermined actions in the pursuit of the moral life rather than to commit transgressions. For example, if he wishes, he can avert his eyes from gazing lustfully at women, because man is endowed with a free will, and he is judged according to the way he conducts himself. Every action of every one of his limbs is recorded, both the good and the bad ones... and so it says, "I, God, probe the heart, search the mind to repay each man according to his ways with the proper fruits of his deeds" (Jeremiah 17: 10).

На одном примере ты можешь научиться многому. Вот, написано: «[Не видел ли Он путей моих], и не считал ли всех моих шагов?» (Иов 31:4) и написано: «Но боящиеся Бога будут говорить друг с другом, и будет внимать Господь и слышать это, и пред ликом Его будет записано это в памятную книгу боящихся Господа и чтущих Имя Его» (Мал 3:16). Итак, шагам человека ведется счет, и предрешено, сколько шагов суждено ему сделать. Ты можешь убедиться в этом, ибо хотя и нет гаданья, есть примета, о которой нельзя рассказывать людям, чтобы они не пристрастились к гаданьям. Если у человека чешется ступня, будто его кусает блоха, он хочет почесаться, несмотря на то, что чесотки у него нет, а потом это желание проходит – знай, это к тому, что придется ему идти в незнакомое место, а человек этот не привычен к таким походам. Если чешутся уши – значит, ему предстоит услышать новость, если веко – значит, ему предстоит увидеть нечто новое или прочитать о том, чего он не знал, если язык – значит, ему суждено сказать нечто новое, если брови – значит, он встретит мужчин или женщин, с которыми давно не видался. Если лоб, то значит, люди ожидают увидеть его или хотят встречи с ним. Если ладони – значит, попадет ему в руки золото или серебро, которого он не ожидал, если нос – то это ко гневу, если под глазами и около носа – к слезам. Так же если чешется любая другая часть тела – это сообщает нам о чем-то подобном. Но кто делает все это? Это Святой, благословен Он, Который посредством того, что происходит в членах человека, возвещает ему о том, что случится с ним.

И пусть знает человек, что все предопределяет Святой, благословен Он, – сколько шагов предстоит ему сделать, сколько людей встретить, сколько видов увидеть, ко скольким делам прийти, и что именно он будет делать, также и по поводу уст его – сколько слов произнесут они. Так и о всяком другом члене тела – да предопределит Святой, благословен Он, благо для заповеди, а не для греха. И все зависит от [намерений] сердца, ведь если не пожелает человек – то не станет разглядывать женщин. Человеку дано право, и по обычаю его определяют его будущее. И всё записывают, ведут счет движений и действий, добрых и дурных, относящихся к каждому органу, и о сердце – записывают число мыслей вынужденных и число добровольных, число добрых и число дурных, как сказано: «Я, Господь, проникаю сердце и испытываю внутренности». (Иер 17:10.)

Занятие 3

SH, 211

ס"ח, סימן ריא: כל שעוסק בהשבעות מלאכים או בהשבעות שדים או בלחישת כשפים לא יהיה סופו טוב ויראה רעות בגופו ובבניו כל ימיו. לכך יתרחק אדם מעשות כל אלה ולא בשאלת חלום... כי לבסוף לא תהא לו תקנה. כמה עשו וכמה שאלו וכמה נתדלדלו או נשתמדו או נפלו בחולי רע או זרעם... ואין טוב לאדם אלא יתפלל לפני הקב"ה... וכמה נביאים נהרגו, ולא השביעו בשם הקדש, אלא בתפילה עמדו. אמרו: אם לא ישמע תפילתנו אין אנו ראויים להנצל.

A person who adjures angels or demons or who utters magical incantations will come to a bad end. He and his children will meet with misfortune all their lives. Therefore, you should stay away from such practices. You should also refrain from interpreting dreams to find out... because in the end, occult practices bring no benefit. Many people engaged in these things, and many sought answers. They or their children either lost their money, converted to Christianity, or fell victim to illness... The best thing to do is to pray to the Holy one, blessed be He... Many prophets died a martyr's death and did not invoke God's holy name [although they could have saved their lives by doing so]. All they did was pray. They reasoned "If God does not answer our prayer, it means that we are not worthy to be save". They did nothing except pray.

SH, 327

ס"ח, סימן שכז: מעשה היה באחד תלמיד חכם שהיה לו בן והיה בחור גדול והאב מלמדו תורה. ונפטר הבן בלא בנים, והיה האב צועק במר נפש: בני ר' יוסף בא ללמוד. וכשהיה לו לאכול היה צועק: בני ר' יוסף בא לאכול. פעם אחת השכים האב ללמוד והיה צועק: בני ר' יוסף בא ללמוד, כמו שהיה רגיל לקרותו כשהיה חי. ובא השד בדמות בנו ועמד כנגדו. מיד הבין שלא היה בנו אלא השד, הוא רקק עליו ואמר: צא טמא מכאן וברח לך, ברח השד. לכך אין לאדם להצטער בשינוי העולם, אין לאדם להתאבל אלא כמנהג אחרים.

There is a story about a Torah scholar who had an unmarried son with whom he regularly learned Torah. When the son died tragically, the father was inconsolable. He bitterly cried out, "Yosef, my son, come let's learn!". When it was time to eat, the father exclaimed, "Yosef, my son, come and eat!". One day the father got up early in the morning to learn and, as was his habit, called out: "Yosef, my son, come let's learn!". Suddenly a demon who looked like his son stood in front of him. Realizing that this was not his son but a demon, the father spit on it, and said the incantation, "Tzei tamei mikan uberach lecha! [Get away from here, you unclean creature! Begone!]" Instantly, the demon fled.

This teaches the lesson that one should not grieve excessively, but should follow the standard rules of mourning.

У одного мудрого и ученого человека был взрослый сын, и отец учил его Торе. Сын умер бездетным, и отец, скорбя по сыну, звал его: «Сын мой рабби Йосеф, иди заниматься!» А садясь за стол, он приглашал: «Сын мой рабби Йосеф, к столу!» Как-то раз он поднялся спозаранку, чтобы заняться изучением Торы, и позвал: «Сын мой рабби Йосеф, иди заниматься!», как имел обыкновение делать при жизни сына. И явился ему бес в обличье сына, и стал перед ним. Но отец сразу же понял, что это бес, плюнул в него и сказал: «Уйди, нечистый, вон отсюда!» И бес бежал. Итак, да не вводят нас в чрезмерную печаль перемены, происходящие в этом мире. Не следует предаваться скорби больше, нежели велят принятые среди людей обычаи.

Oxford 1567, pp. 139b-140b

כתב יד אוקספורד 1567, דפים 140ב-141א, בתוך: דודו רוטמן, דרקונים, שדים ומחוזות קסומים, מודיעין תשע"ז, עמ' 201-203, עם תיקונים קלים: [...] רק אם בן אדם הטריחם {את השדים} על ידי השבעות, אז ניתן להם רשות לינקום [...]. ואחד היה כותב קמיעות, והלך בדרך ובא בתוך היער לעשות צרכיו, ובא השד והביאו למרחוק. אמר לו: ממרחקים הייתה מטריח אותי, ואני אשלם לך מה שהטרחת אותי. ביקש ממנו היהודי שלא יעשה לו רעה. אמר לו: אם תקח את בתי לא אמיתך. אמר לו: אני אקח. הביאו למקום בתו ונתנה לו. וילדה שלשה בנים מן היהודי ומתו. הייתה בת השד בוכה. אמר לה אביה: בעבור זה מתו, כי הייתי בבית בעיר זה, ראיתי אשתו ובניה בוכים ומצטערים שאינם י[ו]דע[ו]ים אנה הוא. אמרה לאביה: מה שתצוה אעשה, רק שיחיו בניה שתלד מיכאן ואילך. אמר השד ליהודי: אם אביאך לביתך תחפץ לעשות מה שאומר לך? אמר: מה? אמר לו השד: תשבע לי שלא תכתוב קמיעות יותר ולא תאמר השבעה יותר, וכשאביאך לביתך שיהיה לך חדר מיוחד לבתי. כשתשמע בחדר קול, שמיד תלך אליה ותעשה חפצה. וקיבל עליו. והביאו מהרה לביתו, ותיקן חדר יפה, ואשתו הייתה מצעית יפה. וכשהיה בעלה נכנס לחדר היתה לוקחת בניה בחדר אחרת, לעשות צניעות לבעלה ולשידית כי היתה מתפחדת. ואחר ימים רבים באתה השידית במלבושים שחורים ואמרה לו: אל תיגע בי; כי הגיע זמנה למות. ואנכי מבקשת לך שתקח את אחותי. אמר לה: מה שקבלתי מאביך קיימתי, ואיני רוצה לקחת את אחותך, כי אביה לא עשה עמי זה התנאי. אמרה לו: כיוון שקיימת התנאי שעשה אבי עמך, ואשתך כבדה אותי ועשתה לי צניעות כשהייתי באה, אנכי מזהרות בך: למחר, בשעה כך וכך ביום, שתלך למקום פלוני, אי קטן והמים מקיפין אותו אי. [והורתה לו:] והוא ילביש שחורים, ויהיה יחף ויראה ג' בנים שילדה ממנו מעת שהחזירה אביה לביתו וחיים, והם ישאו אותה ויקברוה. ואמרה: "אנכי יודעת שאתה שמח" על מיתתה. יעשה כאילו בוכה ויספיד אותה כדי שלא יזיקו בניה שילדה ממנו לבניו, שמא שתו בביתו. וכן עשה. הלך לאותו מקום, כשראה אותם נושאים את אמן עשה עצמו כבוכה וצועק עליה ומספיד. שמע שבניו השדים היו אומרים: "זה צעור" על אמם, הם ייטיבו לבניו ויביאו לו עושר ולא יניחו לשידים אחרים להזיקו ולא לבניו, וכן עשו. הרי השידים יודעים עיתם שימותו.

Один человек, который писал амулеты, заблудился в пути. Он свернул в лес по нужде. Его схватил бес и унес куда-то далеко. Он сказал ему: «Ты не давал мне покоя, заставляя меня являться из дальних мест, теперь я оплачу тебе за это». Еврей взмолился к нему, чтобы он не причинял ему зла. Бес ответил: «Возьми в жены мою дочь, тогда я пощажу твою жизнь». Он сказал: «Хорошо». Бес принес его к своей дочери и выдал ее за него замуж. У них родилось трое детей, но все трое умерли. Как-то раз бес увидел, что его дочь плачет, и сказал ей: «Я знаю, почему умерли твои дети. Я был в его доме в городе и видел, как его жена и дети рыдают и убиваются, не зная, куда он пропал». Дочь ответила ему: «Я сделаю все, что ни велишь», лишь бы отныне ее дети оставались в живых. Сказал бес этому еврею: «Послушаешь ли ты меня, если я верну тебя домой?» «Что я должен сделать?» Сказал бес: «Поклянись, что больше не будешь писать амулеты и произносить заклинания, а также, что отведешь в своем доме отдельную комнату для моей дочери, и что, как только тебе будет слышно, что она зовет тебя из своей комнаты, тотчас же пойдешь к ней и исполнишь ее просьбы». Еврей согласился. Бес быстро вернул его домой, и он отвел для его дочери красивую комнату. А жена его дала ей новую постель и покрывала, и вводила своих детей в другое помещение, когда ее муж входил к дочери беса, чтобы дети не нарушили их уединения, [и делала она все это] потому, что она боялась. Прошло немало дней, и однажды этот человек увидел, что дочь беса одета в черное. Она сказала ему: «Не прикасайся ко мне, настал час моей смерти. Я прошу тебя взять в жены мою сестру». Но он ответил: «Я выполнил то, что обещал твоему отцу. Я не хочу жениться на твоей сестре, и отец твой не ставил такого условия». Сказала ему дочь беса: «За то, что ты выполнил обещанное моему отцу и за то, что твоя жена оказывала мне почет и не препятствовала нашему уединению, когда ты приходил ко мне, я предостерегу тебя. Завтра в такой-то час походи в такое-то место – это небольшой остров, со всех сторон окруженный водой». И что он должен быть в черных одеждах и босиком. Там ему предстояло увидеть, как ее хоронят трое их сыновей, оставшихся в живых – они родились уже у

него в доме. И еще сказала она ему: «Я знаю, что ты рад моей смерти. Но там притворись, что ты скорбишь и рыдаешь по мне», чтобы ее сыновья не причинили вред его детям, если невзначай те выпьют в доме [воды из открытого сосуда]. Так он и сделал. На следующий день он отправился в указанное ею место и, увидев там трех бесов, которые хоронили свою мать, прикинулся скорбящим и принялся ее оплакивать в полный голос. Он услышал, как его дети-бесы говорили один другому, что он скорбит по их матери. С тех пор они помогали его потомству, даровали ему богатство и защищали его и его детей от других бесов.

SH, 1465

ס"ח, סימן 1465: יש נשים שקורין להן שטיריי"ש אותן מר"ש וול"ף. אותן נבראו בין השמשות, שיעשו דבר וישתנו מברייתן.

אשה אחת היתה שטיריי"א והיתה חולה ביותר, והיו שתי נשים בלילה עמה, אחת ישינה ואחת ערה. ואותה חולה עמדה בפניה והיתה מנפצת שיערה ורצתה לפרוח ורצתה למוץ דמה של ישינה, והערה צעקה והקיצה את חביר-תה, ותפשו את החולה השטיריי"א.

ואחר כך ישנה עוד, [והעירה לא היתה ישינה עמדה השטירייא והיתה מנפצת שער ראשה] אם היתה מזקת להמית את אשה אחר(ת) היתה השטיריי"א חיה. וכיון שלא יכלה להזיק לאחרת מתה השטיריי"א כי צריכה [את] אשר בא מן ה[א]דם לבלוע את הדם מן הבשר. וכן וורוול"ף.

ולפי שהמ"א והשטיריי"א צריכים לנפץ שערם קודם שיפרחו, לכך משביעין אותה: "שתבואי בניפוץ שער ולא תהא רשאה לצאת אלא ברשותי".

ומי שמכה למזקת או כשרואה אותה אינה יכולה לחיות אלא אם כן תאכל מלחם ומלח של מכה אותה. וכן אם היא הזיקה, הניזק צריך לאכול ממלח ומלחם שלה וחוזרת הנפש כבתחילה.

Некоторых женщин называют «штреями». Они были сотворены в сумерки [Шестого дня творения], и поэтому умеют изменять свой облик. Как-то раз штрея тяжело заболела. Ночью с ней остались две женщины: одна спала, а другая бодрствовала. Вдруг больная встала, начала распускать на себе волосы, попыталась взлететь и набросилась на спящую, чтобы высосать ее кровь. Но бодрствовавшая женщина закричала и разбудила спавшую. Вдвоем они одолели штрею, а потом та снова заснула.

Убей штрея другую женщину, она сама осталась бы в живых; раз ей не удалось причинить той вреда, она сама умерла. Ибо ее кровь нуждалась в свежей крови от живой плоти. Таков и «вервольф». «Мара» и «штрея» могут летать только когда они распускают волосы, поэтому на них налагают заклятие, чтобы они не распускали волос и не могли скрыться. Эти существа умирают от удара или когда их увидят, спасти их может только хлеб и соль того, кто их ударил. А также если их жертва отведаст их хлеба с солью – душа ее вернется в тело.

Perush Sefer Yetzirah

פירוש ספר יצירה לר' אלעזר (מהד' מכו סודי רזיא), עמ' עח-עט: העוסק בספר יצירה יש לו לטהר עצמו, ללבוש בגדים לבנים נקיים, ואין לו לאדם לעסוק יחידי כי אם ב' או ג', דכתיב "ואת הנפש אשר עשו בחרן" (בר' יב ה) וכתיב: "טובים השנים מן האחד" (קה' ד ט), וכתיב "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו" (בר' ב יח), לכך התחיל ב' בראשית ברא. ויש לו ליקח קרקע בתולה במקום הרים שלא חפר בה אדם שם. ויגבל העפר במים חיים ויעשה גולם אחד, ויתחיל לגלגל באלפא ביתות של רכ"א שערים, כל אבר לבד כל אבר באות שכתב בספר יצירה כנגדו, ויתחיל בו ויגלגלנו בהתחלת א"ב, ואח"כ יגלגל בתנועות בהברת א

א א א א, ולעולם אות השם עמהם אִי וכל הא"ב, ואח"כ אִי, ואח"כ אִי, [ואח"כ אִי], ואח"כ אִי, ואח"כ אִי, ואח"כ אִי, ואח"כ אִי, ואח"כ אִי, וכן א"ה, וכן א"ו, וכן א"ה כולו, ואח"כ ימליך ב' וכן ג' וכל אבר באות שנוצר בו, והכל יעסוק בטהרה.

Whoever studies Sefer Yezirah has to purify himself [and] wear white clothes. It is forbidden to study [Sefer Yezirah] alone, but only [in groups of] two or three, as it is written: “and the souls they made in Haran” (Genesis 12:5). And it is written: “Two are better than one [alone]” (Eccl 4:9), and it is written: “It is not good that the man should be alone; I will make an help meet for him” (Genesis 2:18). Therefore, [Scripture] begins with a bet, “bereshit bara” [He created].

It is incumbent upon him to take virgin soil from a place in the mountains where no one has plowed. And he shall knead the dust with living water, and he shall make a body [Golem] and shall begin to permutate the alphabets of 221 gates, each limb separately, each limb with the corresponding letter mentioned in Sefer Yezirah. And the alphabets will be permuted at the beginning, and afterwards he shall permutate with the vowel A, A, A, A, A. And always, the letter of the [divine] name with them, and all the alphabet; afterward A₁, then A₂, and then A₃, and then A₄. Afterward [the permutation] AV, and similiary AH in its entirety. Afterward, he shall enthrone B and likewise C, and each limb with the letter designated to it. He shall do all this when he is pure. These are the 221 gates...